

Nd.

171. Frumvarp til laga

[127. mál]

um breyting á lögum nr. 68 15. júní 1971, um tekjuskatt og eignarskatt.

(Lagt fyrir Alþingi á 92. löggjafarþingi, 1971.)

1. gr.

2. og 3. mgr. 3. gr. orðist svo:

Nú vinnur gift kona, sem er samvistum við mann sinn, fyrir skattskyldum tekjum, og eiga þá hjónin rétt á því, að dregin séu 50% frá þeim tekjum hennar, áður en skattgjald er lagt á tekjur þeirra hjónanna, enda sé teknanna ekki aflað hjá fyrirtæki eða félagi, sem hjónin, annað hvort eða bæði, eða ófjarráða börn þeirra eiga eða reka að verulegu leyti, sbr. 3. mgr. Nú telja hjón sér hagfelldara, að tekjur konunnar séu sérstaklega skattlagðar, og geta þau þá krafizt þess, að skattur sé á þau lagður sitt í hvoru lagi. Ómagafrádráttur allur skiptist þá til helminga á milli hjónanna. Annar frádráttur en persónuleg gjöld konunnar telst við útreikninginn hjá eiginmanninum.

Þegar gift kona vinnur við fyrirtæki eða félag, sem hjónin, annað hvort eða bæði, eða ófjarráða börn þeirra eiga eða reka að verulegu leyti, á hún rétt á því, að helmingur launa hennar eða áætlaðs hluta hennar af sameiginlegum hreinum tekjum hjónanna, miðað við heint vinnuframlag hennar við öflun teknanna, verði dreginn frá sameiginlegum tekjum hjónanna. Aldrei skal þó koma hærri fjárhæð til frádráttar af þessum sökum, en nemur $\frac{1}{4}$ hluta persónufrádráttar hjóna samkvæmt B-lið 1. mgr. 16. gr., sbr. 53. gr.

2. gr.

C-liður 1. mgr. 5. gr. orðist svo:

Sameignarfélög með ótakmarkaðri ábyrgð félagsaðila, enda séu þau skráð í firmaskrá og hafi við síðustu álagningu verið sjálfstæðir skattþegnar. Hjón ein sér eða með ófjarráða börnum sínum geta ekki myndað sameignarfélag, er sé sjálfstæður skattþegn. Við skráningu sameignarfélags skal tekið fram, hvort félagið skuli vera sjálfstæður skattþegn. Óskráð sameignarfélög, sem við síðustu álagningu fyrir gildistöku þessara laga voru sjálfstæðir skattþegnar, skulu teljast það framvegis.

Á önnur sameignarfélög skal ekki lagður skattur sem sjálfstæða skattþegna. Eignum og tekjum slíkra félaga skal skipt milli félagsaðila í samræmi við félagssamning þeirra og þær skattlagðar með öðrum eignum og tekjum félagsaðilanna.

Eigendum sameignarfélags, sem verið hefur sjálfstæður skattþegn, er heimilt að breyta um og skipta tekjum þess og eignum milli sín til skattlagningar, sbr. 2. mgr. þessa stafliðs. Slíkt félag getur eigi orðið sjálfstæður skattþegn síðar né heldur sameignarfélög, sem ekki urðu það við skráningu eða voru það ekki við síðustu álagningu.

3. gr.

1. Síðasti málsliður A-liðs 1. mgr. 7. gr. orðist svo:

Til slíkra tekna telst fæði, húsnæði, afnot bifreiða og hver önnur hlunnindi, sem látin eru í té og jafna má til kaupgreiðslu.

2. 1. mgr. D-liðs 1. mgr. 7. gr. orðist svo:

Vextir eða arður af hlutabréfum, skuldabréfum og öðrum innlendum og erlendum verðbréfum, svo og vextir af sparisjóðsinnstæðum, útistandandi skuldum og öðrum arðberandi kröfum. Undanþegnir skattskyldu eru þó vextir af skattfrjálsum sparisjóðsinnlánum samkvæmt 21. gr. og vextir af stofnsjóðsinnstæðum í samvinnufélögum.

3. 3. mgr. D-liðs 1. mgr. 7. gr. falli niður.
4. Á eftir 3. mgr. E-liðs 1. mgr. 7. gr. komi ný málsgrein, 4. málsgrein, og breytist málsgreinataalan samkvæmt því. Málsgreinin verði svo hljóðandi:

Selji skattþegn íbúðarhúsnæði, sem verið hefur íbúðarhæft í eigu hans skemur en þrjú ár, en kaupir annað íbúðarhúsnæði innan árs eða byggir hús til íbúðar, áður en þrjú ár eru liðin frá söludegi, skal ágóði af sölunni ekki talinn til skattskyldra tekna, ef hið keypta íbúðarhúsnæði eða nýreista hús er að rúmmáli jafnstórt eða stærra en hið selda. Ef það er minna að rúmmáli, skal ágóði af sölunni teljast hlutfallslega til skattskyldra tekna. Við kaup og sölu skulu tímamörk miðuð við dagsetningu kaupsamnings, en við nýbyggingu, að húsið sé íbúðarhæft. Ákvæði þessi raska ekki fyrirmælum laganna um skattskyldu, þegar eigin vinna, sem ekki hefur verið skattlögð, fæst greidd í söluverði íbúðarhúsnæðis.

4. gr.

9. gr. orðist svo:

Ef félag, sem er sjálfstæður skattaðili og hefur varasjóð, myndaðan af skattfrjálsum framlögum, ráðstafar honum til annars en þess að mæta rekstrarhalla fyrirtækisins, skal telja þá fjárhæð að viðbættum tuttugu af hundraði (20%) til skattskyldra tekna á því ári. Það telst ráðstöfun á fé varasjóðs samkvæmt framansögðu, ef félag ver einhverju af eignum sínum með eftirgreindum hætti:

- A. Veitir hluthöfum, stjórnendum félags eða öðrum, lán í peningum eða öðrum verðmætum, sem ekki eru viðkomandi rekstri félagsins.
- B. Veitir hluthöfum, eigendum sameignarfélags eða öðrum nokkur friðindi beint eða óbeint umfram venjulegar eða eðlilegar launagreiðslur og arðsúthlutun eða úttekt af höfuðstól í sameignarfélagi, sem sé meiri en svari til 10% ársvaxta af bókfærðu eigin fé félagsins.
- C. Kaupir eign óeðlilega háu verði að dómi skattayfirvalds. Skal þá meta, hvert verð geti talizt hæfilegt. Mismun hins raunverulega kaupverðs og matsverðs telst ráðstafað úr varasjóði og úthlutun arðs úr félaginu, ef keypt hefur verið af hluthafa.

Nú hefur félag, sem myndað hefur varasjóð samkvæmt 2. mgr. 17. gr., ráðstafað fé á einhvern þann hátt, sem greinir í A—C-liðum þessarar greinar, og fellur það þá til skattgreiðslu samkv. ákvæðum 1. mgr. þessarar greinar, þó eigi hærri fjárhæð en nemur varasjóði í lok skattársins.

Nú hrökkva hreinar árstekjur félags að viðbættri þeirri hreinni eign, sem félagið á umfram varasjóð og hlutafé, eigi fyrir skatt- og útsvarsgreiðslum og því varasjóðstillagi, sem undanþegið er skattgreiðslu skv. lögum þessum, og er þá heimilt að taka þá fjárhæð, sem á vantar, úr varasjóði.

Arðjöfnunarsjóði, eftirlaunarsjóði og aðra sjóði, sem ekki eru stofnaðir með skattfrjálsum framlögum, má ekki telja sem varasjóð.

5. gr.

B-liður 12. gr. falli niður, og breytist stafliðaröð samkvæmt því.

6. gr.

1. Í 4. tl. A-liðs 15. gr. falli niður orðið „viðskiptavildar“.
2. Síðari málsliður 1. mgr. B-liðs 15. gr. falli niður.
3. 1. málsliður 3. tölul. C-liðs 15. gr. orðist svo:

Bygginga og annarra mannvirkja en íbúðarhúsnæðis.

4. Á eftir 5. mgr. C-liðs 15. gr. komi ný málsgrein, sem verður 6. málsgrein, og breytist málsgreinatalan samkvæmt því. Málsgreinin er svo hljóðandi:
Verði almennar verðbreytingar til hækkunar á eignum þeim, sem taldar eru í 1. og 2. tl. A-liðs 1. mgr. hér að framan, er skattþegni heimilt að fyrna slíkar eignir sérstakri, óbeinni fyrningu, sem reiknuð skal af krónutölu þeirra fyrninga, sem hann notar á árinu með heimild í 1.—3. tl. C-liðs þessarar greinar. Skulu þær ákveðnar eftir verðhækkunarstuðli, sem svari til hinna almennu verðbreytinga, er átt hafa sér stað á skattárinu. Við ákvörðun verðhækkunarstuðuls fyrir húseignir skal hafa til hliðsjónar breytingar á vísitölu byggingarkostnaðar. Verðhækkunarstuðull fyrir fyrnanlegar eignir í atvinnurekstri samkvæmt 1. tl. A-liðs greinarinnar skal einkum miða við verðbreytingar á þeim eignum, sem fluttar eru til landsins. Heimilt er að ákveða mismunandi verðhækkunarstuðla fyrir mismunandi tegundir eigna. Verðhækkunarstuðlar skulu ákveðnir af fjármálaráðuneytinu í samráði við Hagstofu Íslands. Þeir skulu birtir að liðnu hverju skattári, svo fljótt sem verða má.
5. 1. mgr. D-liðs 15. gr. orðist svo:
Til viðbótar þeirri föstu fyrningu, sem um ræðir í C-lið, er heimilt að fyrna eignir þær, er getur í 1.—3. tl. C-liðs, aðrar en íbúðar- og skrifstofuhúsnæði, með sérstakri fyrningu, er nemi að hámarki 30% af heildarfyrningarverði þeirra, að fráreglinni hækkun vegna endurmats skv. ákvæðum til bráðabirgða I. Eigandi ræður, hvenær hann notar heimild þessa, en aldrei má hann nota meira en fimmta hluta hámarksfyrningar á einu ári.
6. 2. mgr. D-liðs 15. gr. falli niður.
7. 3. mgr. D-liðs 15. gr. orðist svo:
Eigi má mynda rekstrarhalla vegna fyrningar samkvæmt 1. mgr. og ekki nota þessar fyrningar til að fresta yfirfærslu tapa frá fyrri árum.
8. 5., 6. og 7. málslíður 5. mgr. D-liðs 15. gr. falli niður.
9. 1. mgr. E-liðs 15. gr. orðist svo:
Fyrningarverð íbúðarhúsnæðis skal vera jafnt fasteignamatsverði.

7. gr.

16. gr. laganna orðist svo:
Frá hreinum tekjum heimilisfastra manna hér á landi, eins og þær eru ákveðnar skv. lögum þessum, skal draga sem hér segir:
- A. Fyrir einstaklinga 140 000 kr.
B. Fyrir hjón 220 000 kr., telji þau fram sitt í hvoru lagi 110 000 kr. hjá hvoru.
C. Fyrir hvert barn, sem er á framfæri skattþegns og ekki fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs, þegar skattur er lagður á, 30 000 kr. Hér með teljast stjúpbörn, kjörbörn og fósturbörn, sem meðlag er ekki greitt með.
- Ef foreldrar búa saman ógift, skal frádráttur vegna barna skiptast til helminga milli þeirra. Búi foreldrar ekki saman og annað þeirra hefur barn hjá sér, en hitt greiðir meðlag, skal frádráttur einnig skiptast til helminga milli þeirra. Meðlagsgreiðsla skal ekki talin til tekna hjá því foreldri, sem við henni tekur, og ekki til frádráttar hjá því foreldri, sem innir hana af hendi.
- Ef einstætt foreldri (stjúpforeldri, kjörforeldri, fósturforeldri) heldur heimili og framfærir þar börn sín, má það draga frá skattskyldum tekjum auk frádráttar skv. 1. mgr. upphæð, er nemur 47 500 kr., að viðbættum 5 800 kr. fyrir hvert barn.
- Frá tekjum þeirra, sem eru á framfæri í foreldrahúsum eða við nám, skal draga það, sem útheimtis þeim til framfæris eða menningar, eftir nánari ákvörðun skatt-yfirvalda.
- Um heimild skattstjóra til að veita aukinn frádrátt og lækka tekjuskatt fer eftir því, sem segir í 52. gr.

8. gr.

17. gr. laganna orðist svo:

Félög þau, sem um ræðir í A-lið 1. mgr. 5. gr., mega draga frá hreinum tekjum sínum útborgaðan arð allt að 10% af nafnverði hlutafjár eða stofnfjár.

Ef nokkuð af hreinum tekjum félaga samkvæmt 1. mgr. þessarar greinar, svo og félaga samkvæmt B-, C-, D- og E-liðum 5. gr., er lagt í varasjóð, er sú upphæð undanþegin tekjuskatti og skal koma til frádráttar við ákvörðun skattgjaldstekna, þó eigi hærri fjárhæð en nemur $\frac{1}{4}$ hluta af hreinum tekjum félags, eftir að frá hafa verið dregnar þær fjárhæðir, sem um ræðir í 1., 3. og 4. mgr. þessarar greinar, en áður en tekjuskattur og tekjuútsvar, sem greitt hefur verið á árinu, er dregið frá tekjum.

Félög þau, sem um ræðir í B-lið 1. mgr. 5. gr., mega draga frá hreinum tekjum sínum, sem myndast vegna viðskipta við félagsmenn, það fé, sem þau greiða félagsmönnum sínum í árslok eða færa þeim til séreignar í stofnsjóði samkvæmt lögum nr. 46 13. júní 1937, í hlutfalli við viðskipti þeirra á árinu, sbr. 5. mgr. Vexti af stofnsjóðsinnstæðum skal samkvæmt 11. gr. draga frá skattskyldum tekjum allt að því hámarki, sem ákveðið er í fyrrgreindum lögum um samvinnufélög, 3. gr. 7. tl.

Félög, sem hafa það að meginmarkmiði sínu að vinna úr eða selja afurðir félagsmanna sinna, eða að því leyti sem félög annast slíka starfsemi, mega þau draga frá hreinum tekjum sínum, sem myndast vegna viðskipta við félagsmenn, það fé, sem þau úthluta félagsmönnum sínum í hlutfalli við framlög þeirra af afurðum. Fé, sem þannig er úthlutað, telst ekki til skattskyldra tekna hjá félaginu, en til tekna hjá einstökum félagsmönnum.

Hafi félög þau, sem um ræðir í 3. mgr. þessarar greinar, viðskipti við aðra en félagsmenn sína, eru allar hreinar tekjur af viðskiptunum skattskyldar hjá félögunum. Við ákvörðun skattgjaldstekna er þessum félögum þó jafnan heimilt að draga frá arð af viðskiptum við félagsmenn sína á skattárinu, er nemi allt að $\frac{2}{3}$ hlutum hreinna tekna. Í smásöluverzlun skal þó slíkur afsláttur aldrei nema meira en 6% af viðskiptum félagsmanns.

Innlend váttryggingarfélag mega draga frá tekjum sínum það fé, er þau leggja til hliðar til að inna af hendi skyldur sínar við váttryggingartaka eða váttryggða.

Við ákvörðun hreinna tekna samkvæmt 1.—4. mgr. þessarar greinar skal eigi telja með skattskyldar tekjur samkvæmt ákvæðum 9. gr., og frá skal draga yfirfæranleg töp frá fyrri árum, sbr. 2. mgr. B-liðs 11. gr., og frádrátt samkvæmt 6. mgr. þessarar greinar.

Eigi má mynda yfirfæranlegt rekstrartap með greiðslum þeim eða framlögum, sem um ræðir í 1.—4. mgr. þessarar greinar.

9. gr.

1. B-liður 22. gr. orðist svo:

Búpening skal telja svo sem hann væri framgenginn í fardögum næst á eftir og með verðlagi, er ríkisskattstjóri ákveður til 1 árs í senn.

2. Aftan við D-lið 22. gr. bætist nýr málslíður, svo hljóðandi:

Hafi skattþegn fyrir gildistöku laga þessara eigi notað svo háan frádráttarhundraðshluta, má hann þó eigi hækka frádráttinn meira árlega en svo, að hámark náist í fjórum jöfnum áföngum.

3. 2. málslíður 1. mgr. E-liðs 22. gr. falli niður.

10. gr.

25. gr. orðist svo:

I. Tekjuskattur þeirra manna, sem tekjuskattskyldir eru samkvæmt lögum þessum, skal reiknast svo:

Af fyrstu 50 000 kr. skattgjaldstekjum greiðist 25%. Af því, sem fram yfir er, greiðast 45%.

- II. Skattgjald þeirra félaga og stofnana, er um ræðir í 5. gr., skal vera 53% af skattgjaldstekjum.
- III. Tekjuskatt, sem ekki nær 100 kr., skal fella niður við álagningu.

11. gr.

26. gr. orðist svo:

1. Eignarskattur þeirra manna, sem eignarskattsskyldir eru skv. lögum þessum, reiknast þannig:
Af fyrstu 1 000 000.00 kr. skattgjaldseign greiðist enginn skattur.
Af næstu 1 000 000.00 kr. skattgjaldseign greiðist 0.4%.
Af þeirri skattgjaldseign, sem þar er umfram, greiðist 0.8%.
2. Skattur af eignum þeirra innlendu og erlendu félaga og annarra skattskyldra aðila, sem um ræðir í 5. gr., skal vera 1.2% af skattgjaldseign.
3. Eignarskatt, sem ekki nær 100 kr., skal fella niður við álagningu.

12. gr.

32. gr. orðist svo:

Í ríkisskattanevnd eiga sæti þrír menn og þrír til vara. Fjármálaráðherra skipar formann og varaformann nefndarinnar. Skulu þeir fullnægja skilyrðum til að vera skipaðir héraðsdómarar, hafa lokið prófi í hagfræði eða viðskiptafræði, vera lög-giltir endurskoðendur eða hafa aflað sér sérþekkingar á skattalöggjöf og framkvæmd hennar. Aðra nefndarmenn og varamenn skipar ráðherra til fjögurra ára úr hópi sex manna, sem Hæstiréttur tilnefnir sem hæfa til starfsins.

Þrír menn skulu úrskurða í hverju máli. Skal það vera formaður nefndarinnar eða varaformaður, ásamt tveimur nefndarmönnum eða varamönnum, eftir ákvörðun nefndarformanns hverju sinni.

Ríkisskattanevnd skal vera óháður úrskurðaraðili í ágreiningsmálum út af álagningu skatta, eins og nánar er kveðið á um í lögum þessum. Í nefndina má ekki skipa menn, sem gegna ábyrgðar- eða trúnaðarstöðum við stjórn samtaka atvinnurekenda, stéttarféлага eða á sviði fjármála og skattheimtu hjá ríki og sveitarfélögum.

13. gr.

Síðasti málsliður 33. gr. fellur niður.

14. gr.

41. gr. orðist svo:

Úrskurði skattstjóra má skjóta til ríkisskattanevndar. Kærufrestur til ríkisskattanevndar skal vera 21 dagur frá uppkvaðningu úrskurðar skattstjóra.

Ríkisskattstjóri hefur heimild til að skjóta úrskurðum skattstjóra til ríkisskattanevndar á næstu þremur mánuðum eftir dagsetningu úrskurðar skattstjóra. Kærur skulu vera skriflegar og studdar þeim gögnum, sem kærandi telur nauðsynleg.

Ríkisskattstjóri skal koma fram fyrir hönd fjármálaráðherra gagnvart ríkisskattanevnd. Hann skal rökstyðja kröfur sínar og rita greinargerð í málum að því marki, sem hann telur ástæðu til.

Hafi ríkisskattstjóri kært úrskurð skattstjóra, sbr. 2. mgr., skal ríkisskattanevnd senda skattþegni afrit kæru og gefa honum kost á, innan hæfilegs frests, að koma fram með andsvör sín og gögn.

Ríkisskattanevnd skal hafa lagt úrskurði á allar kærur sex mánuðum eftir að þær bárust nefndinni. Úrskurðir nefndarinnar skulu rökstuddir þannig, að aðilar megi sjá, á hvaða kæruatriðum og skattheimildum álagning sé byggð. Úrslit skal tilkynna ríkisskattstjóra, innheimtumanni skattsins og gjaldþegni þegar í stað.

Skattþegni er heimilt að krefjast þess, að hann eða umboðsmaður hans með skriflegu umboði fái að flytja mál sitt fyrir ríkisskattanevnd. Ríkisskattanevnd getur

einnig ákveðið sérstakan málflutning, ef mál er flókið eða hefur að geyma vandasöm, lögfræðileg úrlausnarefni. Málflutningur má vera munnlegur, ef ríkisskattanefnd leyfir. Um málflutning skulu gilda almennar reglur um málflutning fyrir héraðsdómi, eftir því sem við á. Úrskurðir í þessum málum skulu vera rökstuddir, og er nefndin ekki bundin við þau tímatakörk um afgreiðslu máls, sem sett eru í næstu málsgrein hér á undan.

Nú telur nefndin mál ekki nægilega upplýst, og getur hún þá beint til málsaðila að afla frekari gagna eða upplýsinga máli til skýringar.

Úrskurður ríkisskattanefndar er fullnaðarúrskurður um skattfjárhæð. Ágreining um skattskyldu má bera undir dómstóla.

Ríkisskattanefnd skal úrskurða kærur um gjöld, sem skattstjórar leggja á samkvæmt ákvæðum laga um þau efni. Gilda ákvæði þau, sem að framan eru rakin, um slíkar kærur, eftir því sem við á. Ríkisskattstjóri skal koma fram gagnvart ríkisskattanefnd fyrir hönd gjaldkrefjenda.

15. gr.

42. gr. orðist svo:

Ríkisskattstjóri skal auk þess, sem annars staðar er ákveðið í lögum þessum um störf hans, hafa eftirlit með störfum skattstjóra og gæta þess, að samræmi sé í störfum þeirra og skattaákvörðunum. Hann skal setja þeim starfsreglur og verk-lagsreglur og kynna þeim dóma og úrskurði, sem þýðingu hafa. Hann skal hafa á hendi framkvæmd tvísköttunarsamninga við önnur ríki, sbr. 4. mgr. 2. gr.

Ríkisskattstjóri getur af sjálfsdáðum rannsakað hvert það atriði, er varðar framkvæmd laga þessara svo og annarra laga um skatta og gjöld, sem álögð eru af skattstjórum. Getur hann í því skyni krafizt allra upplýsinga hjá skattstjórum, umboðsmönnum þeirra, lánastofnunum og öðrum þeim, er í 36. gr. greinir.

Við embætti ríkisskattstjóra skal starfa rannsóknardeild, er hafi með höndum rannsóknir samkvæmt lögum þessum, sbr. 4. mgr. 36. gr. og 2. mgr. þessarar greinar. Forstöðumaður deildarinnar, skattrannsóknarstjóri, stýrir rannsóknarstarfi hennar í samráði við ríkisskattstjóra.

Nú telur ríkisskattstjóri ástæðu til að breyta ályktun skattstjóra um skattákvörðun samkvæmt lögum þessum, enda séu uppfyllt skilyrði 38. gr., ef um hækkun er að ræða, eða öðrum lögum um skatta og gjöld, sem lögð eru á af skattstjórum, og getur hann þá gert gjaldþegni skatt að nýju. Heimilt er gjaldanda að kæra slíka álagningu til ríkisskattanefndar eftir reglum 41. gr.

16. gr.

45. gr. orðist svo:

Fjármálaráðherra hefur eftirlit með því, að skattstjórar, ríkisskattstjóri og ríkisskattanefnd ræki skyldur sínar. Hann hefur rétt til að fá sendar framtalsskýrslur og krefja skattstjóra og ríkisskattstjóra skýringa á öllu því, er framkvæmd laga þessara varðar.

17. gr.

6. mgr. 48. gr. orðist svo:

Nefnd, sem í eiga sæti þrír menn, formaður ríkisskattanefndar og tveir lögfræðingar, sem fullnægja skilyrðum til að vera skipaðir héraðsdómarar og fjármálaráðherra skipar til fjögurra ára í senn, skal ákveða sektir samkvæmt 1., 3. og 4. mgr. þessarar greinar, nema ríkisskattstjóri eða sökunautur óski, að máli verði vísað til dómstóla. Formaður ríkisskattanefndar skal vera formaður nefndarinnar. Ríkisskattstjóri skal koma fram fyrir hönd fjármálaráðherra. Nefnd þessi getur og ákveðið sektir vegna annarra gjalda, sem skattstjórar leggja á, nema ríkisskattstjóri eða sökunautur óski þess, að máli verði vísað til dómstóla.

Um meðferð mála skal farið eftir 41. gr., eftir því sem við á.

18. gr.

49. gr. orðist svo:

Skattstjórum, umboðsmönnum skattstjóra, rikisskattstjóra, skattrannsóknarstjóra, rikisskattanevnd og nefnd samkvæmt 6. mgr. 48. gr. er bannað, að viðlagðri ábyrgð eftir ákvæðum almennra hegningarlaga um brot í opinberu starfi, að skýra óviðkomandi mönnum frá því, er þeir komast að í sýslan sinni um tekjur og efnahag gjaldþegna.

Hið sama gildir um þá, er veita aðilum samkvæmt 1. mgr. aðstoð við starf þeirra eða á annan hátt fjalla um framtalsskýrslur manna.

19. gr.

Í 53. gr. komi í stað orðanna „árið 1972“ orðin: árið 1973.

20. gr.

1. mgr. 55. gr. orðist svo:

Fjármálaráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd þessara laga, svo sem nánar um ákvörðun tekna og eigna, störf skattstjóra, rikisskattstjóra, skattrannsóknarstjóra, rikisskattanevndar og nefndar samkvæmt 6. mgr. 48. gr.

21. gr.

1. Ákvæði til bráðabirgða I og II falli niður.

2. Ákvæði til bráðabirgða III verði ákvæði til bráðabirgða I og orðist svo:

Heimilt er atvinnufyrirtækjum á árunum 1971—1972 að endurmeta fyrningarlegar eignir sínar, samkvæmt 1. og 2. tl. 2. mgr. A-liðs 15. gr., sem þau höfðu eignast fyrir árslok 1968 og hafa síðan átt. Endurmatsverð eigna samkvæmt 2. tl. 2. mgr. A-liðs 15. gr. skal teljast jafnt fasteignamatsverði samkvæmt fasteignamati því, sem staðfest var á árinu 1971. Endurmatshækkun fasteigna skal telja til heildarfyrningarverðs samkvæmt B-lið 15. gr.

Heimild til endurmatshækkunar lausafjár samkvæmt 1. tl. A-liðs 15. gr. tekur til lausafjár, sem atvinnufyrirtæki hafa eignast á árunum 1960 til 1968 að báðum árum meðtöldum. Skip, sem verið hafa í eigu skattþegns síðan fyrir 1960, er heimilt að endurmeta eftir sömu reglum. Aldrei má endurmatshækkun að viðbættu bókfærðu verði eignar vera hærra en sennilegt gangverð hennar. Endurmatshækkun má að hámarki vera 20% — tuttugu af hundraði — af upphaflegu kaup- eða kostnaðarverði viðkomandi eignar, og skal afskrifa hana á 5 árum, nema raunverulegur endingartími eignarinnar sé skemmri. Þá skal afskrifa hana á þeim tíma.

Hækkun bókfærðs verðs eigna samkvæmt mati þessu telst ekki til skattskyldra tekna. Þeir, sem óska eftir að endurmeta lausafé sitt, skulu senda skattstjóra greinargerð um matið ásamt nauðsynlegum gögnum. Skal þar m. a. sérgreina þær eignir, sem endurmeta skal. Skattstjóri skal úrskurða matið án ástæðulausrar tafar. Skattþegn, sem ekki vill sætta sig við úrskurð skattstjóra, getur skotið máli sínu til rikisskattstjóra, sem kveður upp fullnaðarúrskurð.

Fjármálaráðuneytið setur í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd matsins.

3. Ákvæði til bráðabirgða V og VI falli niður.

4. Ákvæði til bráðabirgða IV verði II og ákvæði til bráðabirgða VII verði III.

22. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi og koma til framkvæmda við álagningu skatta til rikissjóðs fyrir skattárið 1971.

Ákvæði 12. gr. um nýja skipan rikisskattanevndar, 3. mgr. 14. gr. og ákvæði 17. gr. skulu þó eigi taka gildi fyrr en 1. október 1972, og skal rikisskattanevnd samkvæmt lögum nr. 68/1971 og nefnd samkvæmt 48. gr. þeirra laga starfa og halda óbreyttum heimildum sínum til þess tíma.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Frumvarp það, sem hér er lagt fyrir Alþingi, er liður í meiri háttar stefnu-breytingu í tekjuöflun ríkis og sveitarfélaga, sem ríkisstjórnin beitir sér fyrir. Þótt sú breyting krefjist breytinga á fleiri lögum en lögum um tekjuskatt og eignarskatt, þykir hlýða að gera hér grein fyrir meginráttum þeirrar stefnu, sem hér er mörkuð.

Í málefнасamningi aðildarflokka að núverandi ríkisstjórn eru nokkur ákvæði um skattamál. Þar segir m. a.:

„Endurskoða ber skiptingu verkefna og valds á milli ríkis og sveitarfélaga í því skyni að auka á sjálfsforræði byggðarlaga.“

„Ríkisstjórnin hefur sett sér þessi höfuðmarkmið ...:

Að endurskoða tekjuöflunarleiðir hins opinbera með það fyrir augum, að skattabyrðinni verði dreift réttlátlegar en nú er gert. Slík endurskoðun skattakerfisins haldist í hendur við endurskoðun tryggingalöggjafar, í því skyni að öllum þjóðfélagsþegnum verði tryggðar lífvænlegar lágmarkstekjur. Tekjur, sem einungis hrökkva fyrir brýnustu lífsnauðsynjum, verði ekki skattlagðar. Skatta-efirlit verði hert, þannig að réttlát skattaframkvæmd verði tryggð betur en nú er. Stefnt verði að því, að persónuskattar eins og til almannatrygginga verði felldir niður, en teknanna aflað með öðrum hætti.“

Undirbúningsstarf að þeirri stefnumótun, sem málefнасamningurinn með þessum hætti gerir ráð fyrir, er fyrir allöngu hafið og er að mestu leyti í miðjum klíðum. Hins vegar hefur ríkisstjórnin lagt áherzlu á, að ýmis meginatriði þeirrar löggjafar, sem hér um ræðir, verði tekin til endurskoðunar þegar í stað og lögfest, þótt endanleg gerð slíkrar löggjafar bíði næsta þings.

Meginatriði þeirrar stefnubreytingar, sem hér er verið að gera, eru þessi:

1. Haldið er áfram þeirri stefnu, sem mörkuð var fyrr á þessu ári með niðurfellingu námsbókagjalds, og felldir niður aðrir persónuskattar, þ. e. gjöld einstaklinga til almannatrygginga og sjúkrasamlaga.
2. Lágmarkslaun fyrir elli- og örorkulífeyrisþega verði tryggð.
3. Veruleg skattalækkun er gerð hjá þeim tekjulægri.
4. Skattkerfi eru gerð einfaldari en verið hefur, m. a. með niðurfellingu skatta til sveitarfélaga.
5. Skipting greiðslubyrði milli ríkis og sveitarfélaga verður ákveðnari og einfaldari en verið hefur eftir þessa breytingu, þar sem ríkið tekur nú að sér að fjármagna svo til allt tryggingakerfið og kosta löggæzlu í landinu. Þetta hefur verið baráttumál sveitarfélaganna og talið eðlilegt, að fjármögnunin væri ríkismegin, enda ræður ríkisstjórnin stefnunni í útgjaldaaukningu í sambandi við þessi verkefni með lagabreytingum í sambandi við tryggingakerfið, sem hefur valdið síhækkandi kostnaði á síðari árum.

Verða þessum atriðum hér á eftir gerð nánari skil.

- A. Í skipting ríkis og sveitarfélaga er gert ráð fyrir þeirri breytingu viðfangsefna og tekjustofna, að ríkissjóður taki við greiðslu alls löggæzlukostnaðar, alls hluta sveitarfélaga í lífeyristryggingum almannatrygginga og helmings útgjalda sveitarfélaga til sjúkratrygginga. Með þessum hætti er meginþunga þeirra útgjalda, sem sveitarfélögin geta lítið eða ekki haft stjórn á, létt af þeim og þau flutt yfir á ríkissjóð.

Um leið er gert ráð fyrir þeirri breytingu á tekjustofnum sveitarfélaga, að aðstöðugjald falli niður að hálfu árið 1972, eignarútsvör falli niður svo og stig-hækkandi tekjuútsvör einstaklinga og öll útsvör félaga.

Í stað þessara tekjustofna komi fasteignaskattur, verulega hærri en hann nú er, einkum á atvinnurekstrarhúsnæði, og tekjuútsvar á einstaklinga, sem leggist sem flatur skattur, tiltölulega lágt hlutfall, á brúttótekjur einstaklinga, sérstak-

lega skýrgreindar. Með þessum hætti er tekjuöflunarkerfi sveitarfélaga gert til-
tölulega einfalt og aðskilið frá tekjuöflun ríkisins, þótt tekjuframtal til ríkisins
nýtist til álagningar útsvarsins.

Með mörkun þessarar stefnu gagnvart sveitarfélögum hefur verið lögð
áherzla á, að sveitarfélögunum séu fengnir tekjustofnar, sem eru öruggir og
auðveldir til ákvörðunar fyrir fram. Skattlagningarvaldið er í höndum ríkisins
og því eðli málsins samkvæmt, að áhætta sé meiri þess megin.

Þá er það fyrst og fremst í verkahring ríkisins að ákveða og annast tekju-
jöfnun eða tekjutilfærslur milli borgaranna, svo sem gert er með almannatrygg-
ingum, niðurgreiðslum o. fl. Sama máli gegnir um almenna fjármálastefnu og
hagstjórn. Þess vegna er rökrétt, að allir stighækkandi skattar og skattlagning
atvinnurekstrar sé sem mest í höndum ríkisins, enda er afkoma atvinnurekstrar
að verulegu leyti háð opinberum ákvörðunum, s. s. t. d. verðlagsákvörðunum,
gengisskráningu o. fl. Hefur þótt eðlilegt að leggja þessi megin sjónarmið til
grundvallar við skiptingu tekjustofnanna.

B. Í skiptum sjúkratryggingakerfisins við félagi í sjúkrasamlögum er gert ráð
fyrir niðurfellingu sjúkrasamlagsgjalda frá 1. janúar 1972 að telja.

C. Í skiptum ríkisins við skattþegnana er gert ráð fyrir verulegum breytingum til
viðbótar þeim, sem raktar hafa verið.

Gert er ráð fyrir niðurfellingu almannatryggingagjalds frá 1. janúar 1972
að telja.

Gert er ráð fyrir nokkurri hækkun persónufrádráttar, einkum hjóna og
barna, frá því, sem nú gildir.

Gert er ráð fyrir hækkun skattstiga tekjuskatts frá því, sem verið hefur,
m. a. með hliðsjón af niðurfellingu tekjuútsvara skv. gildandi lögum. Er þrátt
fyrir það að því stefnt með breytingunni að lækka skatta á lágtekjufólki verulega
með niðurfellingu almannatryggingagjalds og sjúkrasamlagsgjalds.

D. Í greinargerð með frumvarpi um breyting á almannatryggingalögum er gerð
grein fyrir lagabreytingum, sem verður að líta á sem hluta þeirra aðgerða, sem
hér eru kynntar.

E. Loks er gert ráð fyrir allveigamiklum breytingum öðrum en þegar hefur verið
rætt um á lögnum um tekjuskatt og eignarskatt, eins og þetta frumvarp ber
með sér. Að talsverðu leyti er hér verið að breyta þeim lögum, sem samþykkt
voru um þetta efni á Alþingi s. l. vor, að því marki sem sú breyting fellur ekki
að sjónarmiðum núverandi stjórnarflokka. Auk þess felur frumvarpið í sér ýmsar
aðrar breytingar á gildandi lögum, sem nánar verður gerð grein fyrir.

Rétt er að ítreka það, sem áður sagði, að endurskoðun þessara laga er í miðjum
klíðum í höndum sérstaklega skipaðrar nefndar, og er þess vænt, að efnislegri og
formlegri endurskoðun þeirra geti orðið að fullu lokið fyrir næsta reglulegt Alþingi.

Nefndin hefur aðstoðað við samningu þessa frumvarps, en í henni eiga sæti
Björn Jónsson, alþingismaður, Guðmundur Skaftason, hrl., Gunnar Reynir Magnú-
son, löggiltur endurskoðandi, Magni Guðmundsson, hagfræðingur og Jón Sigurðsson,
ráðuneytisstjóri, sem er formaður nefndarinnar.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Tilgangur ákvæðisins er að koma í veg fyrir, að kona geti talizt vinna úti og
notið fulls helmingsfrádráttar launatekna, ef hún vinnur hjá félagi, sem fjölskyldan
á og/eða rekur að verulegu leyti. Því er lagt til, að sú breyting verði gerð á 2. mgr.
3. gr. laganna, að skotið verði inn orðunum „eða félagi“, og verður þá ákvæðið „enda
sé teknanna ekki aflað hjá fyrirtæki eða félagi, sem hjónin, annað hvort eða bæði,
eða ófjarráða börn þeirra eiga eða reka að verulegu leyti, sbr. 3. mgr.“ Er gert ráð

fyrir, að um frádrátt frá vinnutekjum giftrar konu, þegar svo stendur á sem hér segir, fari eftir reglunni í 3. mgr. greinarinnar. Er því einnig lagt til, að orðalagi hennar verði breytt til samræmis við 2. mgr. Nauðsynlegt þykir að gera orðalag greinarinnar skýrara en verið hefur, auk þess sem þessi breyting mun vera í samræmi við upphaflegan tilgang hennar.

Um 2. gr.

Í gildandi lögum eru allflókin ákvæði um þau sameignarfélög, sem skattlögð eru sem sjálfstæðir gjaldendur. Ákvæði þessi voru lögfest á s. l. vori. Hafa þau því ekki komið til framkvæmda enn þá í reynd. Í stórum dráttum má segja, að ákvæði þessi séu þess efnis, að skattréttarleg staða sameignarfélags, sem er skattlagt sjálfstætt, sé gerð sem líkust stöðu hlutafélags. Þannig eru hlutafélagareglurnar látnar gilda t. d. um slit á sameignarfélagi, 7. gr. E-liður 1. mgr. Að sumu leyti eru slík sameignarfélög lakar sett en hlutafélög. Þannig er hlutafélagi heimilt að gefa út skattfrjáls jöfnunarhlutabréf innan vissra marka, en engin hliðstæð heimild er til endurmats á stofnfé í sameignarfélagi. Hefur þetta sérstaka þýðingu í sambandi við tvísköttun við slit þessara félaga. Þessar reglur verða hvorki taldar heppilegar né sanngjarnar og því ekki til frambúðar. Er því lagt til, að þeim verði breytt, áður en farið er að framkvæma þær. Þegar frá liður, mundu þær stuðla að því, að fjölda smáfyrirtækja, sem sameignarfélagsformið hentar vel, yrði breytt í hlutafélög. Er sízt ástæða til að stuðla að fjölgun smáhlutafélaga í landinu. Í þessu sambandi ber einnig að minnast þess, að sameignarfélagsmaðurinn ber fulla og ótakmarkaða ábyrgð á öllum skuldbindingum, sem félag hans stofnar til, og er það óefað mikil trygging lánstraustinu almennt að hafa þann hátt á. Það er vafalaust að verða allverulegt vandamál í dag, hversu almenni kröfuhafinn skv. skiptalögum er illa settur, bæði vegna þess, hversu auðvelt er fyrir eigendur fyrirtækja að takmarka ábyrgð sína á atvinnurekstrinum í hlutafélagaforni, og einnig vegna þess, hversu mörgum kröfum er ýmist veittur forgangs- eða lögveðréttur.

Þegar þetta er haft í huga, er talið hyggilegra að breyta ákvæðunum um skattlagningu sameignarfélaga í svipað horf og þau voru fyrir skattalagabreytinguna á s. l. vori, en nánar verði ákveðið, hvenær sameignarfélög skulu teljast sjálfstæðir skattaðilar. Efnislega eru ákvæðin á þessa leið:

Félagið verður að vera skráð í firmaskrá. Félag, sem við síðustu álagningu voru sjálfstæðir skattaðilar, skulu vera það framvegis. Tekjum og eignum annarra sameignarfélaga skal skipta milli eigna til skattlagningar. Eigendum sameignarfélags er heimilt að breyta einu sinni til um skattlagningu með því að leggja félag niður sem sjálfstæðan gjaldanda, en félag, sem skipt hefur tekjum sínum eða eignum milli eigna, getur ekki orðið sjálfstæður skattþegn síðar.

Um 3. gr.

Hér eru gerðar tillögur um nokkrar breytingar á 7. gr. laganna um tekjuskatt og eignarskatt. Í 1. tl. greinarinnar er sett nýtt og ákveðnara orðalag en fyrir er, í því skyni að leggja áherzlu á skattlagningu ýmissa hlunninda, sem starfsfólk og eigendur kunna að hafa hjá fyrirtækjum. Ákvæðin í 2. tl. um skattfrelsi vaxta af innstæðum félagsmanna í stofnsjóðum samvinnufélaga eru flutt úr B-lið 12. gr. laganna og látn hér koma við hliðina á ákvæðum um skattfrelsi vaxta af spari-innlánnum. Þetta þykir rökréttara, þar sem í báðum tilfellum er um að ræða vexti af peningakröfum. Í 4. tl. eru tekin inn svipuð ákvæði og áður voru í E-lið 7. gr. laganna nr. 90/1965, um tekjuskatt og eignarskatt, um skattlagningu vegna sölu íbúðarhúsnæðis. Þykir ekki hjá þessu komið vegna hinna miklu verðhækkana, sem orðið hafa á íbúðarhúsnæði síðustu misseri. Ákvæði þessi eru þó þrengri en áður var vegna þess, að þau taka aðeins til íbúðarhúsnæðis, en giltu áður um fasteignir

almennt. Hér er einnig sú breyting gerð, að við útreikning söluágóða ber að miða við rúmmál eignanna, en ekki fasteignamatsverð eins og áður var.

Um 4. gr.

Þessi grein þarfnast ekki skýringa. Hún er tekin úr lögum nr. 90/1965. Breyting hefur verið gerð á B-lið greinarinnar í því skyni að takmarka meira en áður var úttekt af höfuðstól í sameignarfélagi, sem safnar skattfrjálsum varasjóði. Úr C-lið hefur enn fremur verið fellt niður ákvæði um skuldabréfakaup.

Um 5. gr.

Í B-lið 12. gr. laganna um tekjuskatt og eignarskatt er ákvæði þess efnis, að frá tekjum skuli draga arð af hlutabréfum í eigu innlendra manna allt að kr. 60 000 hjá hjónum og kr. 30 000 hjá einstaklingi, en aldrei þó fjárhæð, er nemi meiru en 10% af hlutafjáreign skattþegns í hverju einstöku hlutafélagi. Gerð er tillaga um að fella niður þetta ákvæði.

Um 6. gr.

Hér er lagt til, að ýmsar breytingar verði gerðar á 15. gr. laganna. Í fyrsta lagi er lagt til, að felld verði niður heimild til að afskrifa viðskiptavild, „goodwill“. Enn fremur er lagt til, að allt íbúðarhúsnæði skuli afskrifað af fasteignamatsverði með hundraðstölu, sem sett verði í reglugerð, eins og verið hefur. Þá er lagt til, að á eftir 5. mgr. C-liðs 15. gr. komi ný málsgrein, sem hafi að geyma heimild til að afskrifa vissa fastafjármuni í atvinnurekstri með sérstakri óbeinni fyrningu vegna almennra verðbreytinga, sem eiga sér stað.

Með fyrningu eigna er að því stefnt, að í atvinnurekstri safnist fé til endurnýjunar þeirra eigna, sem fyrndar hafa verið. Vegna gengisfellinga og verðbólgu hafa fyrirtæki oft staðið uppi algjörlega fjárvana, þegar að því kom að endurnýja eignirnar, vegna þess að fyrningar voru reiknaðar af upphaflegu kostnaðarverði þeirra. Með sérstökum endurnótum á eignum til afskrifta í skatti hefur verið gerð tilraun til að bæta úr þessu. Slíkt endurmat var heimilað á árunum, 1962—1963 og sérstakt álag á afskriftir á skattárunum 1969 og 1970 auk sérstakrar endurmatshemildar í gildandi lögum. Mun einfaldara þykir að hafa í lögum afskriftaheimild vegna almennra verðbreytinga, eins og hér er lagt til. Ekki eru sjáanleg nein vandkvæði á að ákveða verðhækkunarstuðlana umframi það, sem almennt á sér stað um vísitölur. Það athugast, að þessi fyrningaraðferð nær því sjaldnast að vera afskrift miðað við endurkaupsverð. Telja má þessari aðferð til gildis, að hún stuðlar að því, að afskrifað verði meira í samræmi við raunverulegan endingartíma eignanna en átt hefur sér stað að undanförunu. Sá, sem notar löglegar afskriftarheimildir til hins ýtrasta, glatar möguleikum til þessara afskrifta að nokkru, þar sem heimildin er bundin við afskriftir skv. C-lið 15. gr. laganna.

Lagt er til, að heimildir til aukafyrninga skv. D-lið 15. gr. verði þrengdar nokkuð frá því, sem nú er. Þannig verði tekið undan aukafyrningum allt íbúðar- og skrifstofuhúsnæði, endurmatshækkun á eignum samkvæmt ákvæðum til bráðabirgða III, og lagt er til, að eigi megi nota meira á einu ári en fimmtung hámarksfyrningar.

Um 7. gr.

Hér eru gerðar tillögur um breytingar persónufrádráttar frá 16. gr. gildandi laga. Í stað 134 þús. kr. persónufrádráttar einstaklings komi 140 þús. krónur. Í stað 188 þús. kr. frádráttar hjá hjónum er gert ráð fyrir 220 þús. kr. Í stað 27 þús. króna fyrir hvert barn er gerð tillaga um 30 þús. kr.

Þess ber að geta, að fjárlagafrumvarp fyrir 1972 var samið miðað við 6.5% hækkun persónufrádráttar með hækkun skattvísitölu, sem svarar til tæplega 201 þús. kr. frádráttar fyrir hjón. Eru aðrir frádráttarliðir hækkaðir sem næst sem

Þessu hlutfalli nemur. Sérstakur frádráttur einstæðs foreldris er hækkaður eins og hjá hjónum.

Niður er fellt ákvæði um sérstakan hækkaðan persónufrádrátt fólks 67 ára og eldra, sbr. 5. mgr. 16. gr. laga nr. 68/1971.

Um 8. gr.

Hér er lagt til, að arðjöfnunarsjóðsfyrirkomulag, sem leitt var í lög á s. l. vori, verði fellt niður og greinin verði í aðalatriðum eins og hún var í lögum nr. 90/1965. Í greininni er nýmæli um uppgjör á skattgjaldstekjum samvinnufélaga, sem ekki stafa frá þeim þáttum starfseminnar, er lúta að afurðasölu félagsmanna, þ. e. upp-bótum til þeirra á innlagðar afurðir. Gildandi reglur í skattalögum mæla svo fyrir, að hreinar tekjur af viðskiptum félagsmanna sé heimilt að endurgreiða sem afslátt af viðskiptum þeirra, enda skylt skv. lögum um samvinnufélög. Reglur þessar um skiptingu „tekjuafgangs“ eftir viðskiptum félagsmanna og utanfélagsmanna eru gamlar í lögum. Þær eru miðaðar við ástand, þegar samvinnufélögin höfðu með höndum mun fábrotnari starfsemi en nú á sér stað. Eins og starfsemi þeirra er nú háttad, eru þessar reglur mjög erfiðar og fyrirhafnarsamar í framkvæmd. Auk þess hafa þær að geyma nær óviðunandi réttaróvissu fyrir félögin vegna þeirrar breytingar, sem á þeim var gerð á s. l. vori. Hér er lagt til, að lögfest verði sérstök meðaltalsregla um uppgjör á skattgjaldstekjum þessara félaga þess efnis, að þau megi aldrei endurgreiða meira en $\frac{2}{3}$ hluta hreinna tekna sinna, eins og þær eru skilgreindar í þessari grein. Enn fremur er lagt til, að afsláttur til einstaks félagsmanns megi ekki vera hærri en 6% af viðskiptum hans á skattárinu.

Um 9. gr.

Hér er lagt til, að eftirleiðis ákveði ríkisskattstjóri skattmat búpenings í stað ríkisskattaneftndar áður. Leiðir þetta af þeirri breytingu, sem lagt er til, að gerð verði á nefndinni og hlutverki hennar. Skattmat búpenings og meðferð þess við kaup og sölu getur leitt til niðurstöðu, sem ekki verður talin eðlileg. Því er hér um að ræða atriði, sem bíða verður framhalds endurskoðunar laganna.

Þá er gerð tillaga um takmörkun á aukinni afskrift vörubirgða hjá þeim skattþegnum, sem kynnu að hafa áður notað lægri afskrift en heimilað er í greininni.

Um 10. gr.

Hér eru gerðar tillögur um nýja skattstiga með breytingu á 25. gr. gildandi laga.

Í stað núgildandi þriggja þrepa skattstiga einstaklinga, 9, 18 og 27%, og samsvarandi stiga í stighækkandi tekjuútsvörum hjá sveitarfélögum kemur tveggja þrepa stigi, 25% af fyrstu 50 þús. kr. skattgjaldstekjum, en 45% eftir það. Skv. þessu greiða hjón með 3 börn yngri en 16 ára engan skatt af 310 þús. kr. nettótekjum til skatts, en 12 500 kr. í skatt af 50 þús. kr. viðbótartekjum. Af tekjum þar umfram greiðast 45%.

Þessu til viðbótar er gert ráð fyrir greiðslu brúttóskatts til sveitarfélags og fasteignaskatti, ef menn eiga fasteign.

Þá er í greininni, II. lið, gert ráð fyrir hækkun tekjuskatts félaga úr 20% í 53%. Aðallega er hér um að ræða tilflutning útsvarsstigans, sem verið hefur 30%, en að auki ber að hafa gát á niðurfellingu útsvarsins og þar með frádráttarhæfni þess. Sú breyting veldur virkri hækkun skatts.

Um 11. gr.

Greinin felur í sér tillögu um breytta skattstiga eignarskatts. Lög þau, sem samþykkt voru s. l. vor, gerðu ráð fyrir 3 m.kr. skattfrjálsri eign, 3 m.kr. skattlögðum með 0.3% og eign fyrir ofan 6 m.kr. nettó skattlagðri með 0.6%.

Hér er lagt til, að skattlaust mark einstaklings verði 1 m.kr., síðan greiðist 0.4% upp í 2 m.kr. nettóeign, en 0.8% þar fyrir ofan. Eignarskattur félaga verði hins vegar 1.2% af skattgjaldseign. Hafa þer í huga í þessu sambandi, að eignarútsvar fellur niður bæði hjá einstaklingum og félögum, en á hinn bóginn reiknast fasteignir nú á nýju fasteignamatsverði.

Um 12. gr.

Eftir nágildandi skipan hefur ríkisskattanevndin með höndum þrenns konar hlutverk. Hún úrskurðar skattkæror, leggur á skatta í ýmsum „eftirreiknings“-málum, en þær álagningar úrskurðar hún síðan aftur, ef þær eru kærðar. Hér er til dæmis um að ræða nær öll mál, sem koma frá skattrannsóknadeildinni. Enn fremur ákveður hún ýmis skattmöt, t. d. mat á búpeningi, skattmat tekna af landbúnaði, hlunnindamöt ýmiss konar, svo sem t. d. möt á fæði og húsnæði, fatnaði, mat á eigin húsa-leigu og námskostnaði.

Hér er lagt til í fyrsta lagi, að skýrt verði skilið á milli álagningarstigsins og kærustigsins í skattamálum. Álagningin verði í höndum skattstjóra og ríkisskattstjóra. Skattstjórar annast frumálagningu og gerð skattskrár. „Eftirreiknings“-heimildin sé bæði í höndum skattstjóra og ríkisskattstjóra, þ. e. þegar breyta þarf skatti gjaldanda eftir að skattskrá hefur verið lögð fram. Ríkisskattanevndin verði aðeins kærustig og hafi engin önnur hlutverk með höndum. Matsgerðir þær, sem hún hefur annast, er eðlilegt, að faldar verði embætti ríkisskattstjóra. Honum er einnig ætlað að koma fram gagnvart nefndinni sem, umboðsmaður ríkis og sveitarfélaga.

Lagt er til, að í ríkisskattanevnd eigi sæti 3 menn og 3 til vara. Formaður og varamaður hans verði skipaðir af ráðherra án tilnefningar, en tvo aðra nefndarmenn og tvo varamenn þeirra skipi ráðherra úr hópi 6 manna, sem Hæstiréttur metur hæfa til starfsins og tilnefnir. Gert er ráð fyrir, að nefndin geti að talsverðu marki unnið í tvennu lagi undir stjórn formanns og varaformanns, eftir því sem þörf gerist, til að auka afköst, svo sem tíðkæzt hefur.

Þá er í greininni nýmæli, sem ætlað er að miða að því, að ríkisskattanevndin verði sem óháðastur úrskurðaraðili. Í henni mega ekki eiga sæti menn, sem of tengdir eru ríki og sveitarfélögum, samtökum atvinnurekenda eða stéttarfélag. Er þetta ákvæði sett til að tryggja henni það traust almennings, sem hverjum dómstóli er nauðsynlegt.

Um 13. gr.

Ákvæðið er óþarft eftir breytingar á 32. gr. laganna, sbr. 12. gr. frumvarpsins.

Um 14. gr.

Breytingar þær, sem lagt er til, að gerðar verði með þessari grein, leiðir flestar af breytingu á skipan og starfssviði ríkisskattanevndar.

Í skattalögin hefur nýlega verið bætt ákvæðum um, að úrskurðir bæði skattstjóra og ríkisskattanevndar skuli vera rökstuddir. Algjörlega er óljóst, hvað í þessu felst. Mætti hugsa sér, að hér væri gerð krafa um, að úrskurðirnir væru rökstuddir á sama hátt og t. d. dómar í einkamálum skv. réttarfarslögum. Sú krafa á hendur úrskurðar- og álagningaraðilum er þó, þegar nánar er að gáð, óframkvæmanleg vegna hins mikla kærufjölda, nema með stórkostlega auknum vinnukrafti við úrskurðina. Þessi krafa um rökstuðning hefur án efa stórseinkað afgreiðslu á kærur t. d. frá ríkisskattanevnd, þannig að til verulegs бага er orðið fyrir gjaldendur. Í þessari grein er reynt að skýra nánar, hvað í kröfunni um rökstuðning felst. Þegar um mál er að ræða, sem sætir venjulegri kærumeðferð, þá er eigi gerð krafa um frekari rökstuðning en svo, að gjaldanda megi vera ljóst af úrskurði ríkisskattanevndar og með athugun á gögnum málsins, á hvaða kærutriðum álagning er reist og hvaða skattheimildum, eftir því sem við verður komið. Er ekki ætlað til, að úrskurðurinn þurfi að geyma lýsingu á málavöxtum eða kröfugerð aðila, enda eiga framtöl og kærur og önnur gögn málsins að hafa að geyma þær upplýsingar. Þegar

aftur á móti um er að ræða sérstaka meðferð á kærumálum, sem gert er ráð fyrir í 6. mgr. greinarinnar, er eðlilegt að gera nokkru meiri kröfur til rökstuðnings í úrskurði.

Um 15. gr.

Breytingar á þessari grein leiðir nær algerlega af breyttri skipan ríkisskattanevndar skv. 32. gr., eins og lagt er til að hún verði í 13. gr. frumvarpsins. Fyrir fram tilkynningarskylda skv. 4. mgr. greinarinnar er þó niður felld í greininni.

Um 16., 17. og 18. gr.

Hér eru eingöngu samræmisbreytingar og þarfnast ekki skýringa.

Um 19. gr.

Breytingin felur í sér, að fjárhæðir í lögnum, sem breytast með skattvísitölu skv. 53. gr., skuli teljast grunnupphæðir og því ekki breytast með skattvísitölu fyrr en í fyrsta lagi á árinu 1973.

Um 20. gr.

Greinin felur einungis í sér samræmisbreytingar á 55. gr. laganna og þarfnast ekki skýringa.

Um 21. gr.

Greinin gerir ráð fyrir mikilli breytingu á ákvæðum til bráðabirgða III, sem samþykkt voru á s. l. vori, en þau fjalla um endurmat bókfærðs verðs eigna.

Tillagan, sem hér er gerð, felur einnig í sér endurmat, en einfaldara mat, auk þess sem því eru meiri skorður settar.

Almenna reglan er sú, að fasteignir skuli endurmetast til nýs fasteignamats með tilteknum takmörkunum, en endurmat lausafjár takmarkist við lausafé, sem aðili hefur eignast 1960—1968. Mat má fara upp í gangverð, en hækkun takmarkast þó við 20% af upphaflegu kostnaðarverði. Gert er ráð fyrir afskrift endurmatsins á 5 árum sem aðalreglu.

Um 22. gr.

Greinin geymir eingöngu gildistöku- og niðurfellingarákvæði og þarfnast því ekki skýringa. Gert er ráð fyrir nokkru svigrúmi til að innleiða nýja skipan ríkisskattanevndar eða til 1. október 1972.

Það má ítreka hér, sem fram kemur í almennri greinargerð hér að framan, að þess er vænt, að nýtt, fullgert frumvarp um tekjuskatt og eignarskatt verði lagt fyrir Alþingi á næsta hausti.